

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Політологія

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни спеціальна (фахова); вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

Тема 1. Сутність і роль політики та політології у житті суспільства

1. Місце політології в системі соціально-політичних наук.
2. Нові інформаційні технології і політика.
3. Роль політики в сучасному світі.
4. Взаємодія політики і економіки
5. Взаємодія політики і релігії
6. Взаємодія політики спорту

Література:4,5,9

Тема 2. Політична влада

- 1 Сутність влади: основні теоретичні підходи.
- 2 Структура політичної влади.
- 3 Види влади. Специфіка політичної влади.
- 4 Проблеми легітимності влади.
5. М. Вебер про види легітимності влади.
6. К. Маркс про сутність економічної влади

Література: 2-4, 6,15,16

Тема 3. Політичний режим та політична система суспільства

1. Демократичний режим та його характеристика.
2. Поняття та джерела тоталітаризму.
3. Особливості авторитарного режиму і його конституційні спроможності.
4. Типологія та порівняльний аналіз політичних систем
5. Трансформація політичних режимів та політичних систем.
6. Авторитарний і тоталітарний режими: загальні та відмінні риси

Література:1-6,10

Тема 4. Держава як базовий інститут політичної системи.

1. Виникнення держави.
2. Основні теорії походження держави.
3. Структура та функції держави.
4. Економічна та соціальна політика держави.
5. Інститут президентства в сучасному світі.
6. Українська державність: проблеми та перспективи.
7. Роль громадянського суспільства в системі протидії політичній владі.
8. Правова держава: сутність і основні принципи.

Література: 4,7,8,10

Тема 5. Політичні партії та виборчі системи

1. Генезис політичних партій.
2. Передумови виникнення партій сучасного типу та їх роль у житті суспільства.
3. Ознаки та функції політичних партій.
4. Партійні фракції, коаліції, домовленості.
5. Сутність і різновиди партійних систем.
6. Особливості і передумови формування політичних партій і рухів в Україні.
7. Партії в системі владних відносин.
8. Основні підходи до вивчення політичних партій.
9. Виборча система в Україні: переваги і недоліки.

Література:1-5,11-14

Тема 6. Політична еліта і лідерство

1. Поняття і особливості політичних еліт як суб'єктів політики, їх структура й системи відбору.
2. Сутність, зміст, функції політичного лідерства та його типологія.
3. Проблеми становлення політичної еліти та політичного лідерства в Україні.
4. Типи політичних лідерів. Функції політичного лідера.
5. Роль політичного лідера в сучасному світі. Імідж лідера.
6. Особливості політичного лідерства в транзитивний період.

Література: 1,10,14,16

Тема 7. Політична культура і політична участь

1. Поняття політичної культури, її структура, типи і функції.
2. Політична участь та її форми.
3. Політична соціалізація особистості
4. Політична освіта – важливий засіб політичної соціалізації.
5. Майданна революція як форма політичної участі.
6. Особливості політичної участі молоді.

Література: 3,9,16

Тема 8. Світовий політичний процес

1. Зовнішня політика держави: функції, цілі, засоби.
2. Міжнародні відносини: поняття, суб'єкти, форми й принципи.
3. Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин.
4. Основні суб'єкти міжнародних відносин.
5. Роль міжнародних організацій в сучасному світі.
6. Україна в сучасному геополітичному просторі

Література: 4,6,7,8

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом третього семестру студент здійснюється підготовка та захист презентації за темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію за темою реферату. 1. Порівняльний аналіз сучасних політичних систем. 2. Порівняльний аналіз тоталітарного та демократичного політичних режимів. 3. Аналіз політичного устрою країн світу. 4. Порівняльний аналіз плюсів і мінусів федералізма і унітаризма в світі (і в Україні). 5. Інститути громадянського суспільства в Україні.	2-4 5-6 7-8

	6. Порівняльний аналіз політичних партій по суспільно-політичній доктрині і по ідеологічному виду (консервативні, ліберальні, комуністичні, соціалістичні, національні, релігійні).	9-10
	7. Парламентські партії України.	11-12
	8. Порівняльний аналіз плюсів і мінусів пропорціональних та мажоритарних виборчих систем в світі (і в Україні).	13-14
	9. Політична символіка як елемент політичної культури.	
	10. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу.	
	11. Політичні портрети і іміджи сучасних політичних лідерів.	15-16
	12. Види політичної активності молоді.	
	13. Засоби зовнішньої політики держави.	
2	Студент виконує письмову контрольну роботу з однією із тем:	
	1. Політика і економіка: принципи взаємодії	
	2. Політика і релігія: принципи взаємодії	
	3. Політика і мода: принципи взаємодії	
	4. Політика і спорт: принципи взаємодії	
	5. Політика і музика: принципи взаємодії	
	6. Влада і мораль: принципи взаємодії	15-16
	7. ЗМІ і влада: принципи взаємодії	
	8. Мотиви прагнення до влади та підкорення владі.	
	9. Як може політичний суб'єкт підвищити легітимність своєї влади?	
	10. Цінності та життя громадян тоталітарних держав	
	11. Як демократія породжує авторитаризм.	
	12. Дві сторони демократії.	
	13. Федерація та унітаризм: порівняльний аналіз;	
	14. Різновиди та причини збереження сучасних монархічних держав	
	15. Переваги та недоліки республіканських форм правління	
	16. Взаємодія третього сектору та муніципальної влади: приклад Вашого регіону;	
	17. Новітні тенденції в еволюції партій	
	18. Плюси і мінуси багатопартійності.	
	19. Мажоритарна система виборів: переваги і недоліки	
	20. Основні переваги пропорційної системи виборів	
	21. Що значить бути політичним лідером?	
	22. Лідерство і популізм.	
	23. Основні складові іміджу політичного лідера	

<p>24. Культ особистості і його природа</p> <p>25. Сучасна еліта і демократія у світі</p> <p>26. Регіональні особливості політичної культури в Україні.</p> <p>27. Майданна революція як форма політичної участі.</p> <p>28. Особливості політичної участі молоді.</p> <p>29. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу.</p> <p>30. Політична освіта – важливий засіб політичної соціалізації.</p>	
---	--

Реферати

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
	<p>1. Роль політики в житті сучасного суспільства.</p> <p>2. Права людини як критерії гуманістичної політики.</p> <p>3. Політика як наука та мистецтво.</p> <p>4. Суб'єкти та об'єкти владних відносин. Їх різноманіття.</p> <p>5. Легітимність та ефективність політичної влади.</p> <p>6. Приклади використання важливих ресурсів політичної влади.</p> <p>7. Авторитарний і тоталітарний режими: загальні та відмінні риси.</p> <p>8. Фашизм і неофашизм. Ідейні джерела, соціальна база, цілі.</p> <p>9. Пряма та представницька форми демократії.</p> <p>10. Об'єктивні та суб'єктивні фактори трансформації політичних режимів.</p> <p>11. Інститут президентства в сучасному світі.</p> <p>12. Українська державність: проблеми та перспективи.</p> <p>13. Роль громадянського суспільства в системі протиполітичній владі.</p> <p>14. Правова держава: сутність і основні принципи.</p> <p>15. Партії в системі владних відносин.</p> <p>16. Основні підходи до вивчення політичних партій.</p> <p>17. Виборча система в Україні: переваги і недоліки.</p> <p>18. Харизматичні лідери та їх роль в історії.</p> <p>19. Культ особистості і його природа.</p> <p>20. Імідж лідера.</p> <p>21. Феномен політичного відчуження.</p>	<p>2-3</p> <p>4-5</p> <p>6-7</p> <p>8-9</p> <p>10-11</p> <p>12-13</p> <p>14-15</p>

<p>22. Сучасні теорії еліт</p> <p>23. Система рекрутування еліт у сучасній Україні.</p> <p>24. Г. Лебон про масову поведінку в політиці.</p> <p>25. Постмодерна політична культура інформаційних суспільств</p> <p>26. Типи, механізми і стадії політичної соціалізації.</p> <p>27. Політичні субкультури України.</p> <p>28. Основні суб'єкти міжнародних відносин.</p> <p>29. Роль міжнародних організацій в сучасному світі.</p> <p>30. Особливості геополітичного положення України.</p>	
--	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література	
1	Головатий М. Ф. Людина і політика : підруч. для студ. ВНЗ Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К.: Персонал, 2012. - 351 с.
2	Дей М. О. Політологія у схемах, таблицях та визначеннях : навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. О. Дей, О. І. Ткач; НАН України, Київ. ун-т права. - Київ : Ліра-К, 2014.-170 с.
3	Політологія : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навч.закладів / Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, В. Я. Зимогляд, Н. П. Осипова. – 2-ге вид.,перероб.ідоп. – К. : Ін Юре, 2015. – 519с.
4	Семке Н. М. Політологія: навч. посібник – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 384 с.
5	Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник / П. П. Шляхтун. — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 472 с.

Допоміжна література

6	Требін М.П. Соціально-політичні студії / М. П. Требін. – Х.: Право, 2017. – 696 с 2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 348 с.
7	Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. – К.: «Києво-Могилянська академія», 2020. – 436 с.
8	Світова гібридна війна: український фронт : кол. моногр. / Нац. ін-т стратег. дослідж. ; за заг. ред. В. П. Горбулін. – Київ : НІСД, 2017. – 494 с.
9	Політологія: підручник / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, І. О. Поліщук, Г. Ю. Васильєв, В. Я. Зимогляд; ред.: М. П. Требін; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». - Х.: Право, 2013. - 414 с.
10	Історія політичної думки: підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л.: «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.
11	Fiorina M. Retrospective voting in American National Elections // American Journal of Political Science. Vol 22. No 2. – pp. 426–443.

1 2	Lewis-Beck M. S., Rice T. W. Forecasting Elections. Washington : Congressional quarterly press, 1992. – 164 p.c.
1 3	Неліпа Д. В. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 311 с.
1 4	Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навчальний посібник / За заг. ред. проф.. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім.. І.Ф. Кураса НАН України, 2012. – 400 с.
1 5	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
1 6	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/2/соціологія%202.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- <http://www.president.gov.ua> - офіційне Інтернет - представництво Президента України;
- <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України;
- <http://www.kmu.gov.ua/control> - Урядовий портал - єдиний веб портал органів виконавчої влади;
- <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України;
- <http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд України: інформаційний сервер;
- <http://www.cvk.gov.ua> - Центральна Виборча Комісія України. Офіційний веб-сервер.
- <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І Вернадського;
- <http://www.intellect.org.ua> - мережа аналітичних центрів України;
- <http://www.dif.org.ua/> - сайт фонду «Демократичні ініціативи»;
- <http://www.uceps.org.ua/> - Український центр економічних і політичних досліджень О. Разумкова;
- <http://www.sms.org.ua> - Центр „Соціальний моніторинг”;

- <http://www.freedomhouse.org.ua/> - сайт українського відділення міжнародної організації FreedomHouse